

Türk Kad

Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretiminde Kullanılan Yedi İklim ve Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Taksonomik Olarak İncelenmesi ve Karşılaştırılması¹

Şeyda YILMAZ İBRAHİM²

ÖZET

Yüzyıllardır farklı medeniyetlerin ortaya çıktığı, kesiştiği, buluştuğu bir coğrafyada bulunan Türkiye, izlediği aktif, katılımcı, girişimci ve insani dış politikası sayesinde diğer ülkelerle geliştirdiği ekonomik, siyasi, kültürel ve sosyal ilişkilerin yanı sıra Türkçenin uluslararası alanda tanınırlığının ve saygınlığının da artmasını sağlamıştır. Dolayısıyla Türkçeye olan ilgi ve talep Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde de ivme kazanmasına neden olmuştur. Bu çalışmada, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan ve yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla kullanılan Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ile yabancılara İngilizce öğretmek amacıyla kullanılan Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan okuma metinlerindeki metin altı sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisindeki bilişsel öğrenme düzeyleri bakımından hangi düzeyde buldukları, bu düzeylerin dağılımlarının ne olduğu ve her iki kitaptaki dağılım oranlarının birbirine göre nasıl olduğu sorularına cevap aranmış ve metin altı soruları Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin bilişsel süreç boyutuna göre değerlendirilerek karşılaştırılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. İnceleme sonucunda elde edilen veriler nicel olarak da değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ile Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarındaki okuma metinlerine ait metin altı sorularının altbilişsel basamaklardan olan Hatırlama ve Anlama basamaklarına yığıldığı, yine altbilişsel bir basamak olmasına rağmen Uygulama basamağında ve üstbilişsel basamaklar olan Çözümleme, Değerlendirme ve Yaratma basamaklarında yeterli sayıda soru bulunmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Taksonomi, Bloom'un güncellenmiş taksonomisi, okuma metinleri, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi.

¹ Bu makale "Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretiminde Kullanılan Yedi İklim ve Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Taksonomik Olarak İncelenmesi ve Karşılaştırılması" adlı yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

² Öğretim Görevlisi, Ankara Üniversitesi TÖMER, e posta: seydayilmaz@ankara.edu.tr

Taxonomic Analysis and Comparison of Reading Comprehension Questions Posed Under Reading Texts in the Yedi İklim and Network (B1, B2) Textbooks and Workbooks Used in the Instruction of Turkish and English as Foreign Languages

ABSTRACT

Turkey, situated in a geographical location that has been the birthplace and meeting point of many civilizations, has improved the public recognition and prestige of Turkish along with its economic, political, cultural and social relations with other countries thanks to its active, participatory, proactive and humanitarian foreign policy. The consequent interest and demand led to a rise in Education of Turkish as a Foreign Language. In this work, reading comprehension questions posed under reading texts in two series of books were evaluated with regard to the cognitive level they correspond to in the Revised Bloom Taxonomy, the distributions of the levels were determined, the distributions of levels in the two series were compared, and the questions were evaluated according to the Cognitive Process Dimensions in the Revised Bloom Taxonomy. The series analyzed are the Yedi İklim (B1, B2) textbooks and workbooks by the Yunus Emre Institute, used to teach Turkish to foreigners, and the Network (B1, B2) textbooks and workbooks used to teach English to foreigners. Document analysis, which is a qualitative research method, was used in this work. The data obtained from the research was also evaluated quantitatively. The findings show that the reading comprehension questions in Yedi İklim (B1, B2) and Network (B1, B2) textbooks and workbooks are mostly clustered around the Remember and Understand steps, which are two of the sub-cognitive steps, and that there are not enough questions on the Apply step, even though it is a sub-cognitive step and on the Analyze, Evaluate and Create steps, which are meta-cognitive.

Key Words: Taxonomy, revised Bloom taxonomy, reading texts, education of Turkish as a foreign language.

Giriş

Basit bir öğretim kuramından öte bir felsefe olan Yapılandırmacı Yaklaşımına göre öğrenme sürecinde esas olan öğrencinin sorumluluk almasıdır. Öğrencinin katılım sağladığı, problem çözdüğü, katkıda bulunduğu, ürettiği, eleştirdiği, fikir yürüttüğü yani temelde düşündüğü ve düşündürdüğü bir öğrenme şüphesiz kalıcı, anlamlı ve verimli bir öğrenmedir.

Eğitim öğretim süreçlerinde uygulanan geleneksel yöntemlerin yerini yaşadığımız çağın ihtiyaçlarından doğan yeni yaklaşım ve yöntemlerin aldığı görülmektedir (Kara ve Ulutaş, 2018, s. 28).

Öğrenciyi hedef becerilere ulaştıracak, öğrencinin öğrenme sürecinde yaratıcı deneyimlerini ortaya koymasına imkân sağlayacak ve öğrenciyi harekete geçirerek yaratıcı anlamaya zemin hazırlayacak, doğru ders malzemelerinin seçilememesi, doğru malzeme seçilse bile malzemeye uygun doğru etkinliklerin yaptırılmaması, eğitim öğretimin önemli bir bileşeni olan ölçme değerlendirme uygulamalarının üst düzey zihinsel becerilerin geliştirilmesine hizmet edecek nitelikte olmaması, dil öğreniminde hedefe ulaşılamamasına ya da uzun sürede ve zahmetli bir şekilde ulaşılmasına neden olur.

Başarılı bir dil öğreniminin bileşenleri anlama ve anlatma becerileridir. Dil öğrenimi dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine dayanır. Tüm beceriler öğrenciyeye aynı ölçüde, aynı özenle kazandırılmalıdır. Bu beceriler arasında çok yönlü bir ilişki vardır ve birbirlerinden bağımsız düşünülemez. Bir becerinin kazandırılması sürecinde diğer becerileri de işe koşmak gerekli olabilmektedir.

Uluslararası tanınırlığı gittikçe artan Türkçenin yabancılara öğretimi, gerek üniversiteler bünyesinde kurulan Türkçe Öğretim Merkezleri tarafından gerekse farklı kurumlar ve kurslar tarafından yürütülmektedir. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi köklü bir geçmişe sahip olsa da sistemli bir öğretimin gerçekleşmesi ve alanla ilgili kaynak oluşturma çalışmaları son otuz yıldır ciddi bir şekilde devam etmektedir. Özellikle üniversiteler bünyesinde yer alan Türkçe Öğretim Merkezleri, ders kitapları başta olmak

üzere alana katkı sağlayan materyaller oluşturmaktadır. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi alanında ortak bir programın olmaması, her üniversitenin kendi programını hazırlaması, dolayısıyla Türkçenin öğretiminde farklı yöntem, teknik ve yaklaşımların kullanılmasına sebep olmaktadır. Bazı kurumlarda her beceri için farklı öğretmenler görevlendirilirken ve farklı derslerde farklı beceriler kazandırılmaya çalışılırken bazı kurumlarda bu uygulama söz konusu değildir ve aynı ders saati içerisinde tek bir öğretmen tarafından ders verilmekte, farklı becerilere yönelik etkinlikler yapılmaktadır. Oluşturulan kaynaklar çoğunlukla kurumların tecrübeli öğretmenleri tarafından hazırlanmakta ve hazırlanma aşamasında hedef kazanımlar için Avrupa Dilleri İçin Ortak Çerçeve Metni'nden rehber olarak faydalanılmakta ancak hazırlanan ders kitapları için bir kontrol mekanizması, denetleyici bir üst kurum bulunmamaktadır. Dolayısıyla kitapların içerisinde yer alan okuma, dinleme metinlerinin de seçimine ve işlenişine yönelik standart, ortak bir uygulama, kural söz konusu değildir.

Yabancılarla Türkçe öğretimi için hazırlanan kitaplardaki metinlerin titizlikle seçilmesi gerektiği tartışma götürmez bir gerçektir. Metinler öğrencinin seviyesine uygun, söz varlığını zenginleştirecek, dil becerilerini geliştirecek, zaman zaman yerel ya da yabancı kültürel öğeler içeren, öğrencinin var olan bilgilerini harekete geçirecek ve o bilgilerle yeni düşünceler üretmesine zemin hazırlayacak, yaşayan dille oluşturulmuş, dikkat çekici ve ilgi uyandırıcı olmalıdır.

Metin altı soruları da en az metinler kadar önemlidir ve anlamının gerçekleşip gerçekleşmediğini, öğrenciye kazandırılmak istenen davranışların, becerilerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmekle kalmayıp öğrenciyi farklı zihinsel süreçlere sokarak onu üstbilişsel düşünmeye yönlendirecek güce sahip bir ölçme değerlendirme aracıdır.

“Metin altı soruları metne ilişkin okuma-anlama durumları hakkında bilgi elde edilebilmesi amacıyla işe koşulan bir okuma sonrası stratejisidir” (Ülper ve Yalınkılıç, 2010, s. 450).

Metin altı soruları sadece yüzey yapı sorularından oluşmamalıdır. Metnin derin yapısı ile ilgili karmaşık zihinsel işlemler sonucunda cevabına ulaşılabilecek, üstbilişsel düşünmeyi tetikleyen sorular da hazırlanmalıdır. Öğrencinin önceki öğrenmelerini yeni durumlarda kullanabilmesine olanak sağlayan, onu çıkarımlar, analizler, değerlendirmeler yapmaya yönlendirebilecek türde sorular olmalıdır.

Sorular, sadece öğrencinin metni anlayıp anlamadığını tespit etmek amacıyla, metnin içinden çekilen bilgiler çerçevesinde oluşturulduğunda, öğrenci kendi düşüncelerini kullanarak cevaplayabileceği türde sorularla karşılaşamaz. Öğrenciyi sadece metindeki anlama ulaştırmaya yönelik hazırlanan metin altı soruları öğrencinin metinle ilgili kendi düşüncelerini üretmesine, metinle ilgili yorum, eleştiri, değerlendirme yapmasına fırsat vermez ve üstbilişsel becerileri harekete geçmez.

“Okuduğunu anlama, sadece metinde geçen anlamı bilinmeyen kelimeleri anlamlandırmak veya onların sözlükteki anlamını bulmak değildir. Anlamak, okunan metni bütün yönleri ile kavramaktır. Kavramanın belirtisi ise metni değerlendirebilmek, ondaki bilgiyi içselleştirecek kadar kendine mal edebilmek, onu yorumlayabilmektir” (Karatay, 2014, s. 11).

“Metnin sonunda da her düzeyde nitelikli soruların olması öğrencinin metni tam olarak ve doğru bir şekilde anlaması; metne eleştirel bir bakış geliştirmesi ve okuduğu metinle kendi yaşantısı arasında ilişki kurması bakımından önemlidir” (Uzun, Bozkurt, Lee, 2015, s. 308).

Bu çalışmada, yabancılarla Türkçe öğretmek amacıyla kullanılan Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ile İngilizce öğretmek amacıyla kullanılan Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan okuma metinlerindeki metin altı sorularının, Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisi ışığında, üstbilişsel boyutta düşünmeye ve dil gelişimine katkı sağlar nitelikte olup olmadığı üzerine bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.

Çalışmada, Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe (B1, B2) ve Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan okuma metinlerine ait metin altı soruları Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisindeki bilişsel süreç boyutuna göre tek tek incelenmiş ve hangi

basamaklara ait sorular sorulduğu belirlenmiştir. Daha sonra da Türkçe ve İngilizce kitaplar taksonomik olarak birbiriyle karşılaştırılmıştır.

Problem Durumu

Okuma becerisinin gelişmesi demek öğrencinin okuduğunu anlaması, okuduğu metinde yer alan mesajları, duyguları, düşünceleri kavraması, okuma sonrasında zihninde okuduğu metinle ilgili bilinçli eylemlerin oluşmasıdır. Okuma becerisinin geliştirilmesi için öğrencinin sadece okuduklarını anlaması yeterli değildir. Okuma karmaşık bir süreçtir. Öğrencinin okuduklarına bilinçli bir şekilde ve bir amaç doğrultusunda yaklaşması gerekmektedir. Öğrenci nasıl okuyacağını, okuduklarını nasıl anlamlandıracağını öğrendikten sonra eleştirel okuma becerisini geliştirebilir. Anlamli öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrenilen yeni bilgilerin önceki bilgilerle ilişkilendirilmesi, yeni bilgilerin yeni durumlarda ve problem çözmeye kullanılması gerekmektedir. Böylece öğrenci analiz, sentez, değerlendirme, yorumlama gibi üstbilişsel beceriler kazanabilir.

Bugün yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinleri genellikle dilbilgisi yapılarının ve yeni sözcüklerin uygun bir bağlam içerisinde sunularak öğretilmesi için kullanılmaktadır. Uygun okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrası stratejileri ile öğrencinin üstbilişsel becerilerini geliştirme gücüne sahip metinlerden beklenti çok değildir. Öğrenci metni okur, yeni sözcükleri bağlam ya da bir sözlük yardımıyla, okuma ders esnasında gerçekleşiyorsa öğretmenine sorarak anlamaya çalışır. Genellikle metnin anlaşılıp anlaşılmadığını ölçmek üzere ve metnin yüzey yapısı temel alınarak hazırlanmış olan ve öğrenciyi karmaşık bir zihinsel sürece sokmayan metin altı sorularını cevaplandırır ve öğretmenin de öğrencinin de metinle işi biter.

“Doğru-Yanlış”, “Var-Yok” soruları gibi taksonominin en alt basamağı olan Hatırlama basamağında yer alan soru tipleri, sıklıkla başvuru alan metin altı sorularıdır. Metin altı sorusu olarak, soru kökünde verilen bilginin metinde var olup olmadığının sorgulanması, öğrenciyi tekrar metne göz atmaya yönlendirecek bir sorudan öteye geçemez. Bu tip sorularda öğrenci var olan bilgi ile metinden aldığı bilgiyi birleştirerek herhangi bir ilişkilendirmede bulunmaz, bilgiyi anlamlandırmaya çalışmaz, yeni bir düşünce üretmek için kullanmaz, herhangi bir değerlendirme yapmaz ve işlemediği bilgiyi kalıcılaştırılmaz.

Yabancılara Türkçe Öğretimi için hazırlanan kitaplardaki okuma metinlerinin metin altı sorularının uzman ölçme değerlendirmecilerin görüşlerine başvurularak hazırlanması gerekmektedir. İçerik olarak oldukça zengin bir metin, okuma sonrasında sorulan basit “Doğru-Yanlış” soruları ile harcanmaktadır. Oysa yabancı dil öğretiminde okuma metinlerindeki metin altı soruları en az metinler kadar önemlidir ve zengin içerikli etkinlikler üretmeye elverişli malzemelerdir. Bu malzemeler bilinçli bir şekilde oluşturulmalı ve etkili bir şekilde kullanılmamalıdır.

Günümüzde farklı kurumlar ve kişiler tarafından yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan çeşitli Türkçe öğretim setleri kullanılmaktadır. Türk dilini, Türk kültürünü Türk sanatını kısacası Türkiye’yi diğer ülkelere tanıtmak; Türk dilini dünya dili haline getirmek ve Türkiye’nin diğer ülkelerle dostluğunu, ilişkilerini pekiştirmek için, yurt dışında, birçok şubesinde, yabancılara Türkçe öğreten, yabancılara Türkçe öğretimi konusunda alana büyük katkılar sağlayan dil öğretim merkezlerinden biri de Yunus Emre Enstitüsü’dür. Bu bağlamda oldukça büyük bir tecrübeye ve misyona sahip olan Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe setleri de Avrupa Dil Portfolyosu’na ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde belirtilen düzey ve yeterliklere uygun olarak, dil öğretiminde ortaya konan modern yöntem ve teknikler dikkate alınarak hazırlanmış temel, orta, ileri düzeylerde kitaplardan oluşmaktadır. Her sette bir ders kitabı, bir çalışma kitabı, bir de dinleme metinlerinin yer aldığı bir CD bulunmaktadır.

Bu çalışmada, böylesine önemli bir misyon üstlenmiş olan Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan ve yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla kullanılan Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ile, yabancılara İngilizce öğretmek amacıyla kaleme alınan ve birçok ülkede kurs kitabı olarak kullanılan Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarının okuma metinlerindeki metin altı soruları Bloom’un Güncellenmiş Taksonomisindeki bilişsel öğrenme düzeyleri bakımından hangi düzeyde bulunmaktadır, bu düzeylerin dağılımı ve her iki kitaptaki dağılım oranları birbirine göre nasıldır sorularına cevap aranmıştır ve metin altı

soruları Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin bilişsel süreç boyutuna göre değerlendirilerek karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı; Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde kullanılan Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında ve İngilizce öğretiminde kullanılan Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki metin altı sorularının bilişsel öğrenme düzeyleri bakımından niteliklerini ve niceliklerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda cevap aranacak alt problem soruları şunlardır:

1. Yedi İklim (B1, B2) ve Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki metin altı soruları bilişsel öğrenme düzeyleri bakımından hangi düzeyde yer almaktadır?

2. Yedi İklim (B1, B2) ve Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan metin altı sorularının bilişsel düzeydeki dağılım oranları birbirine göre nasıldır?

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan en yaygın materyallerden biri ve ilki kuşkusuz ders kitaplarıdır. Ders kitaplarında yer alan metinler öğrencinin anlama ve anlatma becerilerini geliştirmeyi amaçlamalı, içerdiği bilgileri ve kazandırmayı hedeflediği becerileri etkili, verimli ve kalıcı bir biçimde sunmalı ve tüm bu beklentileri karşılayabilecek nitelikte olmalıdır. Öğrencinin seviyesine göre doğru seçilen ve doğru kullanılan metinler, öğrencinin sözcük dağarcığını zenginleştiren, dört temel dil becerisinin her birinin gelişmesine ayrı ayrı, ayrı ölçüde katkıda bulunabilecek güce sahip araçlar; metin altı soruları da geliştirilmesi amaçlanan dil becerilerinin, kazandırılması beklenen davranışların kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmektedir ve en az metinler kadar önemlidir. Dolayısıyla metin altı sorularının bilişsel düzeydeki basamakları kapsayıcı nitelikte olması gerekir.

Öğrencinin dil gelişimine bu denli katkısı olan bu araçlar belirli amaçlar doğrultusunda geliştirilmelidir. Metinlerin oluşturulmasında ya da seçilmesinde olduğu gibi, metin altı sorularının hazırlanmasında da dikkat edilmesi gereken önemli noktalar vardır. Metinler ve metin altı soruları alanın uzmanları tarafından, bilinçli bir şekilde ve özenle hazırlanmalıdır. Bu çalışmada Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisi kullanılarak söz konusu kitapların okuma metinlerindeki metin altı sorularının bilişsel düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Alanyazın taraması sonucunda Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ve Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki metin altı sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin bilişsel süreç boyutuna göre incelenerek karşılaştırılması konusunda daha önce çalışılmadığı sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi alanında hâlihazırda var olan ya da hazırlanması planlanan ders kitaplarının metin altı sorularının, ihtiyaç duyulması halinde, özellikle üst bilişsel öğrenme düzeyleri göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmesi ya da hazırlanması bakımından kitap yazarlarına katkıda bulunabileceği öngörülmektedir. Ayrıca taksonomiye uygun düzeylere göre hazırlanan kitaplar da öğrencilerin öğrenme sürecini daha etkili hale getirecektir.

Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıklar

Yabancı Dil Olarak Türkçenin ve İngilizcenin öğretiminde kullanılan ders kitapları ve çalışma kitaplarının okuma metinlerindeki metin altı soruları çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Çalışmaya veri sağlayan kitaplar, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan ve Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Türkiye'de ve yurt dışında kullanılan Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ve İngilizcenin öğretiminde kullanılan Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ile sınırlandırılmıştır. Bu setlerdeki okuma metinlerine ait metin altı soruları Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisine göre incelenmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında

bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 187). Doküman incelemesi sonucunda elde edilen veriler nicel olarak da değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce öğretmek amacıyla hazırlanan ders kitapları ve çalışma kitapları oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklemini ise Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ile Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları oluşturmaktadır.

Çalışmanın örnekleminin Yedi İklim ve Network kitaplarından oluşmasının nedenleri ise; her iki kitabın da gerek Türkiye’de gerekse Türkiye dışındaki ülkelerde Yabancı Dil Olarak Türkçenin ve İngilizcenin öğretiminde kullanılmakta olan ve çağdaş ölçütlerle dili öğretmek amacıyla hazırlanmış, tanınırlıkları yüksek kaynaklar olmasıdır.

Verilerin Analizi

Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ve Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan okuma metinleri, metin altı soruları olanlar ve metin altı soruları olmayanlar diye sınıflandırılmış ve sadece metin altı soruları olan metinler ayıklanarak incelenmek üzere seçilmiştir. Metin üstü soruları ve metnin altında yer alsa bile, dilbilgisi yapılarını ölçen metin altı soruları çalışmaya dahil edilmemiştir. Sadece paragraf sıralamayı hedefleyen ve metnin üstünde “Sıralayalım” yönergesi ile yer alan metinler de çalışmaya dahil edilmemiştir.

Seçilen okuma metinlerine ait metin altı sorularının Bloom’un Güncellenmiş Taksonomisindeki bilişsel düzeyleri belirlenerek her soru tek tek sınıflandırılmıştır. Bu veriler alandaki uzman kişiler tarafından da değerlendirildikten sonra bu taksonomik düzeylerin, kendi içindeki ve kitaplar arasındaki oranları belirlenerek yorumlanmıştır.

Bloom’un Güncellenmiş Taksonomisi

Orijinal Bloom Taksonomisinin güncelleştirilmesinin çeşitli sebepleri vardır. Alan yazında güncelleştirme gerekçeleriyle ilgili farklı bilgiler yer almaktadır. Tutkun’a göre, dikkatleri yeniden kitabın üzerine çekmek, kitabın değerinin eğitimciler tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlamak, ilk kitabın çıkış tarihi olan 1956’dan bu yana eğitim ile ilgili çalışmaların ve uygulamaların değişmesi gibi sebeplerle kitap güncellenmiştir (2012, s. 16).

Orijinal taksonomi tek boyutludur, güncelleştirilmiş taksonomi ise bilişsel süreç ve bilgi boyutları olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Bilişsel süreç boyutunda, Hatırlama, Anlama, Uygulama, Çözümleme, Değerlendirme, Yaratma basamakları vardır. Yani bilişsel süreç boyutu altı alt kategoriden oluşmaktadır. Bilgi boyutu ise Olgusal, Kavramsal, İşlemsel ve Üstbilişsel Bilgi olmak üzere dört kategoriden oluşmaktadır. Bilgi ve bilişsel süreç boyutu birbirleriyle ilişkilidir ve iç içe geçmiştir. Örneğin, bilişsel süreç boyutundaki Yaratma basamağında öğrenci bilgi boyutundaki Olgusal, Kavramsal, İşlemsel veya Üstbilişsel bilgilerden birini ya da birkaçını kullanabilir.

Tablo 1. Bloom’un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreç Boyutu

Ana Gruplar ve Bilişsel Süreçler	Alternatif İsimler	Tanımlar
1. Hatırlama	Bilgiyi uzun süreli bellekten geri getirme	
1.1 Tanıma	Belirleme	Verilen materyale uygun bilginin uzun süreli bellekteki yerini belirleme
1.2 Hatırlama	Bilgiye erişme	İlgili bilgiyi uzun süreli bellekten geri getirme
2. Anlama	Sözlü veya yazılı olarak ya da grafik biçiminde sunulan eğitim iletilerinden anlam çıkarma (kavrama)	
2.1 Yorumlama	Açıklık getirme, başka bir ifadeyle anlatma, çevirme	İfade şeklini değiştirme, önemli konuşma veya dokümanları farklı bir biçimde sunma
	Gösterimleme,	Kavram veya ilkeyi

2.2	Örneklendirme	somutlama	örneklendirmek, belirtmek için özel bir örnek veya gösterimleme yolu bulma
2.3	Sınıflama	Gruplara ayırma, ilgili gruplara yerleştirme	Bir şeyin belli bir gruba girip girmeyeceğini belirleme
2.4	Özetleme	Kısaca ifade etme, genelleme	Genel temayı veya önemli noktaları toplama
2.5	Sonuç çıkarma	Çıcarsama, ulama, öteleme, önceden kestirme.	Verilen bilgilerden hareketle bir genellemeye ulaşma.
2.6	Karşılaştırma	Benzerlik veya fark arama, eşleme, örtme	İki düşünce, nesne ve benzeri arasındaki benzerlikleri bulma
2.7	Açıklama	Modeller oluşturma	Bir sistemdeki neden sonuç ilişkilerini gösteren bir model oluşturma
3.	Uygulama	Verilen bir durumda bir işlemi uygulama veya ondan yararlanma	
3.1	Yapma	İcra etme	İşlemi bilinen bir göreve uygulama
3.2	Yararlanma	Kullanma	Uygun olduğu yeni bir durumda işlemden yararlanma
4.	Çözümleme	Materyali onu oluşturan parçalara ayırma, parçaların birbiriyle ve materyalin bütünüyle nasıl bir ilişki içinde olduğunu belirleme	
4.1	Ayrıştırma	Ayırt etme, ayırma, büyüteç altına alma, seçme	Sunulan materyalin ilişkili ve ilişkisiz ya da önemli ve önemsiz kısımlarını birbirinden ayırt etme
4.2	Örgütlenme	Bütünlüğü ve bütünleşmeyi görme, ana çizgileri belirleme, özleştirme, yapılandırma	Bir yapıda yer alan elemanların ne derecede uygun veya işlevsel olduklarını belirleme.
4.3	İrdeleme	Atfetme, yükleme	Sunulan materyalde kendini gösteren bakış açısını, yanlılıkları, değerleri ve niyeti belirleme
5.	Değerlendirme	Ölçütler veya standartları göz önünde tutarak yargıya ulaşma	
5.1	Denetleme	Eşgüdümleme, izleme, test etme	Bir süreç veya ürünün uyumsuzlukları belirleme; ürün veya süreçte iç tutarlılık olup olmadığını ortaya çıkarma; bir işlem kullanıldığında onun ne derece etkili bir süreç oluşturacağını görebilme
5.2	Eleştirme	Yargılama	Bir ürünün ilgili dış ölçütlerle uyumsuzluğunu ortaya çıkarma, ürünün dış ölçütlere uygunluğunu belirleme; bir işlemin, verilen problem için uygunluğunu ortaya koyma
6.	Yaratma	Elemanları yeni bir örüntü veya yapıya göre birleştirerek bütünlük ve işlevsel bir bütün ortaya koyma	
6.1	Oluşturma	Hipotez önerme	Ölçütlerden hareketle yeni hipotezler oluşturma
6.2	Planlama	Tasarlama	Bazı görevleri yerine getirmede işe yarayacak bir işlem tasarlama.
6.3.	Üretme	Yapma	Ürünler icat etme

Anderson ve Krathwohl, (akt. Özçelik, 2014, s. 86, 87, 88).

Hatırlama

Bu basamakta öğrenci bilgiyi uzun süreli belleğinden çağırır, yani hatırlar. Daha önce öğrendiği bilgiyi kendisine sorulunca söyler, ya da daha önce karşılaştığı, kendisine sunulan bilgiyi daha sonra görünce tanır. Bildiklerini yazılı, sözlü olarak ya da grafiklerle, simgelerle ifade eder. Hatırlama süreci bir geri getirme, geri çağırma sürecidir. Hatırlama basamağında bilgiye ulaşma söz konusudur.

“Hatırlama durumunda algılanan içerik hiçbir değişikliğe uğratılmadan aynen geri getirilir. Bu geri getirilme hatırlama sürecidir. Bir içeriği hatırlayan kimse onu görünce tanır, tanıyınca söyler, yazar veya verilen bir grup bilgi arasından seçer” (Turgut ve Baykul, 2015, s. 236).

“Doğru-Yanlış”, “Var-Yok” soruları, “Eşleme” ve “Çoktan Seçmeli” sorular ile Hatırlama basamağındaki hedefler değerlendirilebilir. Ya da “35 Yaş şiirini kim yazmıştır?” sorusundaki gibi soru sözcükleriyle oluşturulan sorular da Hatırlama basamağındaki bilgileri, hedefleri ölçmekte kullanılabilir.

Anlama

Bu basamakta öğrencinin kendisine sunulan bilgiyi kavraması esastır. Öğrencinin yazılı, sözlü ya da grafik şeklinde karşılaştığı bilgiye dair zihninde anlam oluşturabilmesi, o bilgiyi içselleştirmesidir. Öğrenci kendisine sunulan bilgiyi, mesajı açıklayabiliyorsa, başka bilgilerle, mesajlarla karşılaştırabiliyorsa, sınıflayabiliyorsa, özetleyebiliyorsa, başka bir dile çevirebiliyorsa ya da yeniden yazabiliyorsa, Anlama basamağında işlem yapıyor demektir.

“Açık Uçlu” sorular, özetleme, boşluk doldurma soruları Anlama basamağındaki bilgilerin, hedeflerin ölçülmesi için kullanılabilir.

Öğrenciden, başlığı verilmeyen bir metin için verilen dört seçenektan birini başlık olarak seçmesi istendiğinde bu, Anlama basamağında bir değerlendirme olacaktır.

“Öğrenciler, edindikleri yeni bilgiler ile daha önce edinmiş oldukları bilgiler arasında bağlar oluşturduklarında anlama düzeyine erişirler” (Anderson ve Krathwohl, akt. Özçelik, 2014, s, 91).

Uygulama

Bu basamakta öğrenciden bir görevi yerine getirmesi beklenmektedir. Bu bir alıştırmayı yapma ya da bir problemi çözme olabilir. Öğrencinin Uygulama basamağında işlem yapabilmesi için daha önce karşılaştığı ya da kendisine sunulan bilgileri, mesajları oldukça iyi öğrenmesi gerekir. Öğrenci iyice öğrendiği bilgiyi gerektiğinde yeni durumlara uyarlayabiliyorsa ve yeni durumlarda kullanabiliyorsa Uygulama basamağında işlem yapıyor olacaktır.

“Açık Uçlu” bir soru ile sorulan bir problem çözülüyorsa, ya da cevabı seçenekler arasında yer alan bir problem için doğru cevabın bulunması istenen bir “Çoktan Seçmeli” soru cevaplanıyorsa, verilen seçenekler arasından paragrafa uygun tümceyi, metne uygun paragrafı seçip yerleştirme gibi bir boşluk doldurma, yerleştirme sorusu cevaplanıyorsa Uygulama basamağında işlem yapılıyor demektir.

Örnek bir özgeçmiş formunu inceledikten sonra, boş bir özgeçmiş formunu kendi bilgileri ile doldurmak bu basamakta yer alan hedeflere yönelik bir etkinliktir.

Çözümleme

Bu basamakta, materyal parçalarına ayrılabilir, parçaların bütünlü ilişkisi incelenebilir, parçalar ayrıntılı bir şekilde incelenebilir ve bütünlü ilişkisi sınanabilir. “Çözümleme olarak sınıflanan hedefler, bir iletinin bir konuyla ilgili ya da önemli kısımlarındaki mesajları ayırmayı (ayırıştırma), iletinin kısımlarının nasıl düzenlenmiş (bir araya getirilmiş) olduğunu (örgütlenme) ve iletinin gerisindeki mesajı belirlemeyi (irdeleme, atfetme) kapsar” (Anderson ve Krathwohl, (akt. Özçelik, 2014, s, 103).

Metnin ana fikrini, yazarın niyetini soran, metindeki ana düşünceler ile yardımcı düşünceler arasındaki ilişkileri yoklayan ya da metindeki kahramanlardan birinin karakter

analizini yaptıran “Açık Uçlu” bir soru, “Çoktan Seçmeli” sorular bu basamaktaki becerileri ölçmek için kullanılabilir sorulardandır.

Bir şiirin örtük bir şekilde verilen ana fikrini bulmaya çalışan öğrenci Çözümleme basamağında bir işlem yapıyor demektir.

Değerlendirme

Değerlendirme, öğrencinin bilgi, ürün ya da mesaj hakkında bir değer yargısında bulunması, ona değer biçmesidir. Senemoğlu Değerlendirme basamağını şöyle tanımlamıştır. “İç ölçütlere ve dış ölçütlere göre ürün hakkında karar verme” (Senemoğlu, 2004, s. 406). Değerlendirme iç ve dış ölçütlere göre yapılmaktadır. Ölçüt ürünün içindeyse iç ölçütlere göre değerlendirme yapılır. Örneğin bir metnin içerisindeki tutarsızlıkları belirleme iç ölçütlere göre yapılmış bir değerlendirmedir. İletişim aracının ya da ürünün bunların dışındaki ölçütlere göre değerlendirilmesi de dış ölçütlere göre değerlendirmedir. Bu değerlendirmeye edebiyat eleştirmenlerinin yaptıkları değerlendirmeler örnek verilebilir. (Turgut ve Baykul, 2015, s. 312-313).

“Çoktan Seçmeli” sorular, “Açık Uçlu” sorular ve “Kısa Cevaplı” sorulara değerlendirme sürecinde başvurulabilir.

Öğrenci bir materyali, hipotezi eleştiriyorsa, yorumluyorsa bu basamakta işlem yapıyor demektir.

Yaratma

Yaratma öğeleri, parçaları anlamlı bir şekilde organize ederek, birleştirerek yeni ve özgün bir ürün meydana getirmedir. Yaratma basamağında öğrenci öğeleri önceki öğrenmelerine göre yeni bir yapı ya da örüntü içinde tutarlı ve işlevsel bir biçimde birleştirir. Yaratma basamağında yer alan bir beceri oluşturma, planlama ve üretme olmak üzere üç bilişsel süreçle ilgilidir. Yaratma basamağı yeni bir ürün ortaya çıkarması yönüyle diğer basamaklardan ayrılır.

Öğrenci bir konuda araştırma önerisi planlıyorsa, bir olguyu açıklamak için hipotezler oluşturuyorsa, bir kompozisyon yazıyorsa ya da bir araştırma raporu hazırlıyorsa Yaratma basamağında işlem yapıyor demektir.

Yedi İklim (B1, B2), Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarındaki Okuma Metinlerinde Bulunan Metin Altı Sorularının Bloom’un Güncellenmiş Taksonomisindeki Bilişsel Süreçler Boyutuna Göre Sınıflandırılmış Örnekleri

Tablo 2. Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarındaki Okuma Metinlerinde Bulunan Metin Altı Sorularının Bloom’un Güncellenmiş Taksonomisindeki Bilişsel Süreçler Boyutuna Göre Sınıflandırılmış Örnekleri

Kitap / Seviye	Taksonomideki Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar	Soru Örnekleri
Yedi İklim B1 Ders Kitabı		Derya, niçin çalışmak istiyor? Görevli, onlardan neyi doldurmalarını istiyor?
Yedi İklim B1 Çalışma Kitabı		Yukarıdaki ilanda aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir? (Var-Yok) -İş tecrübesine -Yabancı dil bilgisine Eşleştirelim. -kara - siyah -sevgili - yar

Yedi İklim B2 Ders Kitabı	Hatırlama	7) Beş çocuğunuz olsa bile (.....) a) önce eş olacaksınız. (Eşleştirme) 6) İnsanlar duyguların fark edildiği ve onaylandığı zaman (.....) c) mutlu olabilirler. (Eşleştirme) Okuyalım tamamlayalım. -Aşırı meyan şerbeti içen kadın..... .
Yedi İklim B2 Çalışma Kitabı		Yaylar özgürlüklerine düşkün olduğu için karavan veya teknede yaşayabilirler. (Doğru – Yanlış) Metinde geçen aşağıdaki kelimeleri zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz. - kirli - temiz (
Yedi İklim B1 Ders Kitabı		Bir Ömür adlı metni birkaç tümce ile özetleyiniz. Hayal kurmak ile rüya arasında nasıl bir fark var?
Yedi İklim B1 Çalışma Kitabı		Metinde geçen “Ben başarısızlığa uğramadım, 2000 tane tecrübem oldu.” sözüyle Edison’un kişiliği hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir? a) karamsar c) bezgin b) azimli d) bencil Metne başlık yazalım.
Yedi İklim B2 Ders Kitabı	Anlama	Metindeki inanışlardan hangisi/ hangileri sizin kültürünüzde de vardır? Bu hikayenin ana fikri nedir?
Yedi İklim B2 Çalışma Kitabı		Alain Robert’in kişilik özelliklerini işaretleyelim. Yukarıdaki olay ne zaman geçmektedir?
Yedi İklim B1 Ders Kitabı		Okuyalım, yazalım. Metin bir özgeçmiş formu. Boş bir özgeçmiş formuna gerekli bilgilerin yerleştirilmesi üzerine tasarlanmış bir etkinlik.
Yedi İklim B1 Çalışma Kitabı	Uygulama	Okuyalım, yazalım. Metin bir özgeçmiş formu. Boş bir özgeçmiş formuna gerekli bilgilerin yerleştirilmesi üzerine tasarlanmış bir etkinlik.
Yedi İklim B2 Ders Kitabı		
Yedi İklim B2 Çalışma Kitabı		Metinde geçen aşağıdaki deyimlerin anlamlarını yazıp bunları birer tümcede kullanınız.
Yedi İklim B1 Ders Kitabı		Sizce o nasıl biridir?

Yedi İklim B1 Çalışma Kitabı		Sizce Edison nasıl biridir?
Yedi İklim B2 Ders Kitabı	Çözümleme	Ahmet'in asıl sorunu nedir? Aşağıdaki tümcelerden hangilerinde yazar kendi düşüncelerini yansıtmaktadır? Niçin?
Yedi İklim B2 Çalışma Kitabı		Yukarıdaki kişi için söylenemeyecek özellikleri işaretleyiniz.
Yedi İklim B1 Ders Kitabı		Siz hangi görüşlere katılıyorsunuz? Niçin? Sizce Metin Hoca'nın iş görüşmesi notları Deniz ve Derya için yol gösterici olabilir mi? Hangi yönlerden olabilir / olamaz?
Yedi İklim B1 Çalışma Kitabı		Uzun süreli ve kaliteli bir yaşama sahip olmak için neler tavsiye edersiniz?
Yedi İklim B2 Ders Kitabı	Değerlendirme	Hangi işçinin cevabını doğru buluyorsunuz? Niçin? Siz ne düşünüyorsunuz? Niçin? Öğretmenin Ahmet'e Katılıyorum. Katılmıyorum soru sorması doğru değildi.
Yedi İklim B2 Çalışma Kitabı		Aşağıdaki düşüncelerden birini seçip konuyla ilgili kendi düşüncelerinizi, gerekçelendirerek yazınız. Dünyada insanlık için yapılması gereken o kadar çok iş varken Alain Robert'in binalara tırmanmasını gereksiz buluyorum. Çünkü.....
Yedi İklim B1 Ders Kitabı		Bir haber metni de siz yazın.
Yedi İklim B1 Çalışma Kitabı	Yaratma	Okuyalım, tahmin edelim. Sürücüsüz araç yapmışlar. Sürücü araca çarpmış. Koyun sürüsüne araç çarpmış. .....
Yedi İklim B2 Ders Kitabı		Aşağıdaki konulardan birini seçiniz ve konu hakkında rapor yazınız.
Yedi İklim B2 Çalışma Kitabı		Bir fıkra da siz yazınız.

Tablo 3. Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarındaki Okuma Metinlerinde Bulunan Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutuna Göre Sınıflandırılmış Örnekleri

Kitap / Seviye	Taksonomideki Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar	Soru Örnekleri						
Network B1 Ders Kitabı		<ul style="list-style-type: none"> Read the statements. Mark them (T), false (F), or don not know (DK). -Jeremy got fired two times. -The coach put Jeremy in the game because he was angry at the other players. Read the article again. Match the causes with the results. Causes -1. Spend all day sitting at your desk. Results f. get a backache 						
Network B1 Çalışma Kitabı	Hatırlama	<ul style="list-style-type: none"> Complete the sentences with the correct subject. <table border="1" style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>Marie</td> <td>Her Boss</td> <td>Fatima</td> </tr> <tr> <td colspan="3">The Designer</td> </tr> </table> 1. <u>Fatima</u> cut her hand. 2. _____ knocked over the glass. Check (✓) the parts of the body mentioned in the article. _ eyes _ brain _ nose 	Marie	Her Boss	Fatima	The Designer		
Marie	Her Boss	Fatima						
The Designer								
Network B2 Ders Kitabı		<ul style="list-style-type: none"> Read again and answer the questions. 1. When did the old dog first see the leopard? Read again. Find this information for each person. 1. What did he/she do? 2. What was the result? 						
Network B2 Çalışma Kitabı		<ul style="list-style-type: none"> Read the story. Circle the correct answers. Did he take the chance? a) yes b) no Read the letter. Write the words in the box next to each statement. <table border="1" style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>a copy</td> <td>a knife</td> <td>shampoo</td> </tr> </table> ___ 1. You can put it in a small bottle. 	a copy	a knife	shampoo			
a copy	a knife	shampoo						
Network B1 Ders Kitabı		<ul style="list-style-type: none"> Who do you think said each sentence? Write the correct name. ___ 1. We are going to visit them in the spring. Read the review again. Write the positive and negative things about the restaurant in the chart. <table border="1" style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>Positive things</td> <td>Negative things</td> </tr> </table> 	Positive things	Negative things				
Positive things	Negative things							

Network B1
Çalışma Kitabı

- Write a short summary of the article.
- Complete the summary.

Lost	rescue	team	hills
accident	members		

Anlama

With other _____ of his ____, Jim helps to _____ people who have had an _____ or gotten ____ in the ____.

Network B2 Ders
Kitabı

- Read again. Which paragraph does each sentence belong in? Write the correct paragraph number.

Sentence	Paragraph
----------	-----------

You can say, "Is not that an interesting piece of art?"

- Read again. What word(s) does each pronoun in red in the text above refer to?
  1. it: a grocery list
  2. she: _____

Network B2
Çalışma Kitabı

- Read the story. Number the events in the order they happened.
  - The person took a taxi to the restaurant.
  - The person ate with chopsticks.
- Write about three ways that you can help the environment.

Network B1 Ders
Kitabı

Uygulama

- Work with a partner. One person is the interviewer, the other is Enrique. Do an interview. Use these questions.
  - What do you do?
  - Why do you do it?
  - How do you find tornadoes?
  - What are the dangers of storm chasing?

Network B1
Çalışma Kitabı

yok

Network B2 Ders
Kitabı

yok

Network B2
Çalışma Kitabı

yok

Network B1 Ders
Kitabı

yok

Network B1 Çalışma Kitabı		<ul style="list-style-type: none"> • Answer the questions about you. <ol style="list-style-type: none"> 1. Are you a quite person or an outgoing person? 2. Are you a positive person or negative person most of the time?
Network B2 Ders Kitabı		yok
	Çözümleme	
Network B2 Çalışma Kitabı		yok
Network B1 Ders Kitabı	Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Write a review of a restaurant you have been to recently. Answer these questions: <ul style="list-style-type: none"> - What kind of restaurant is it? - How was the service? • Discuss these questions with a partner. <ul style="list-style-type: none"> -Do you agree with Billy or Bobby? Why?
Network B1 Çalışma Kitabı		yok
Network B2 Ders Kitabı		<ul style="list-style-type: none"> • Discuss these questions with a partner. <ul style="list-style-type: none"> - The article is written about interviewing in the United States. Do you think the advice is also true for your country? Why or why not? <ul style="list-style-type: none"> • Work in a group. Discuss these questions. <ul style="list-style-type: none"> - Which site in the article would you most like to use? Which would you least like to use? Why?
Network B2 Çalışma Kitabı		yok
Network B1 Ders Kitabı	Yaratma	<ul style="list-style-type: none"> • Choose a problem from the box. Write some advice to solve the problem. Answer the questions. <ol style="list-style-type: none"> 1. What is the problem? 2. What other problems will it cause? Why? 3. What thing should/ should not you do? • Imagine you are applying for the job in Activity 3. Write a cover letter. Include this informations: <ul style="list-style-type: none"> -educational qualifications -work experience
Network B1 Çalışma Kitabı		yok

Network B2 Ders Kitabı	<ul style="list-style-type: none"> Write a business etiquette guide for visitors to your country. Include information about these topics and your own topic. <ul style="list-style-type: none"> -greetings -arrival times -eye contact Write a story about a bad travel experience you (or someone you know) had.
Network B2 Çalışma Kitabı	<ul style="list-style-type: none"> Write about things you do (or plan to do) to protect your identity. Write about your plans for the future. What do you think you will be doing in five years? Ten years?

Bulgular

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ile İngilizce öğretiminde kullanılan Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan okuma metinlerindeki metin altı sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisine göre buldukları bilişsel düzeyler Tablo 4, Tablo 6, Tablo 8, Tablo 10, Tablo 12, Tablo 14, Tablo 16 ve Tablo 18'de sunulmuştur.

Bu çalışmada Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları ile Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan toplam 233 okuma metni incelenmiştir. Yedi İklim B1 Ders Kitabında 56 okuma metni, Yedi İklim B1 Çalışma Kitabında 40 okuma metni, Yedi İklim B2 Ders Kitabında 43 okuma metni, Yedi İklim B2 Çalışma Kitabında 30 okuma metni; Network B1 Ders Kitabında 16 okuma metni, Network B1 Çalışma Kitabında 16 okuma metni, Network B2 Ders Kitabında 16 okuma metni ve Network B2 Çalışma Kitabında 16 okuma metni bulunmaktadır.

Yedi İklim (B1, B2), Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan okuma metinlerindeki metin altı soruları Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisindeki bilişsel süreçler boyutuna göre ünite bazında sınıflandırılmıştır.

Aşağıdaki tablolarda her ünite de bulunan metin altı soru sayıları, bu soruların Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin bilişsel düzeylerine göre dağılımları ve dağılım oranları yer almaktadır.

Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe (B1) Ders Kitabına Ait Bulgular

Tablo 4. Yedi İklim Türkçe (B1) Ders Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Dağılımı

	Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar						
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	Soru Sayısı
1. Ünite	12	5	0	0	4	0	21
2. Ünite	24	2	1	0	2	0	29
3. Ünite	26	5	0	0	2	0	33
4. Ünite	44	1	0	0	0	0	45
5. Ünite	15	1	0	1	0	0	17
6. Ünite	25	2	0	0	3	1	31
7. Ünite	18	2	0	0	1	0	21
8. Ünite	33	0	0	0	0	0	33
Toplam	197	18	1	1	12	1	230

Tablo 5. Yedi İklim Türkçe (B1) Ders Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdelerle Dağılımı

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
1. Ünite	%57,14	%23,80	%0	%0	%19,04	%0
2. Ünite	%82	%6,89	%3,44	%0	%6,89	%0
3. Ünite	%78,78	%15,15	%0	%0	%6,06	%0
4. Ünite	%97,77	%2,22	%0	%0	%0	%0
5. Ünite	%88,23	%5,88	%0	%5,88	%0	%0
6. Ünite	%80,64	%6,45	%0	%0	%9,67	%3,22
7. Ünite	%85,71	%9,52	%0	%0	%4,76	%0
8. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0

Hatırlama, Anlama ve Uygulama basamaklarında yer alan beceriler ve sorular, karmaşık zihinsel süreçler ve işlemler gerektirmez. Bu tür soruları cevaplayan öğrenci çok fazla zahmete girmez. Bu basamaklardaki sorular alt düzey düşünme sorularıdır. Çözümleme, Değerlendirme ve Yaratma basamaklarında yer alan sorular ise üst düzey düşünme sorularıdır ve bu tür sorular, cevaplanması daha zor ve karmaşık sorular olarak tanımlanmaktadır. Bunları cevaplamak için öğrencinin derinlemesine düşünmesi, zihnini meşgul etmesi, çıkarımlarda bulunması ve üretken bir şekilde sürece kendinden bir şeyler katması gerekmektedir.

B1 düzeyindeki Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında bulunan ve incelenen okuma metinlerine ait 230 metin altı sorusunun 197'si Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Hatırlama basamağına aittir. Kitapta bulunan tüm metin altı sorularının %85'i, bilginin uzun süreli bellekten geri çağırılması ile gerçekleşen Hatırlama basamağındadır ve bu oran oldukça yüksektir. B1 düzeyi için soruların Hatırlama basamağında yoğunlaşması, bu sorularla karşılaşan öğrencinin soruları herhangi bir üstbilişsel zihinsel sürece girmeden, alt düzey düşünmeyle ve metnin yüzeyinden cevapladığı anlamına gelmektedir. Toplam 230 sorunun 18'i yani %7,82'si Anlama basamağında yer almaktadır ve bu sorular da yine alt düzey düşünme sorularıdır. Uygulama basamağında yer alan soru sayısı sadece 1'dir ve %0,43'lük bir orana sahiptir. Hatırlama ve Anlama basamakları gibi altbilişsel bir basamak olan Uygulama basamağına ait soru sayısı yok denecek kadar azdır. Yine bir altbilişsel basamak olan Hatırlama basamağına ait soru sayısı, toplam soru sayısının dörtte üçü kadar Uygulama basamağında yer alan soru sayısının bu kadar az olması şaşırtıcıdır ve bu da akıllara şu düşüncüyü getirmektedir: Bu basamağına yönelik soru hazırlamak ya da etkinlik planlamak diğer alt düzey düşünme soruları ve etkinliklerine göre daha zordur.

B1 düzeyindeki Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında toplam 8 ünite bulunmaktadır. Üniteler ilerledikçe öğrencinin Türkçe seviyesinin de ilerlediği öngörülmektedir. Taksonomideki basamaklar yükseldikçe bilişsel süreci ölçen soruların düzeyleri de yükselecektir ve buna paralel olarak öğrenciler üst düzey düşünmeyle soruları cevaplayacaktır. Ancak Tablo 4'te görüldüğü üzere üniteler ilerledikçe Hatırlama basamağındaki soru sayılarının azalması beklenirken hemen her ünite bu basamaktaki soru sayılarının artarak devam ettiği görülmektedir. Öyle ki, 8. üniteye ait okuma metinlerine ait 33 sorunun tamamı yani %100'ü Hatırlama basamağındadır.

Üstbilişsel düzey düşünmeye yönelik soruların yer aldığı Çözümleme ve Yaratma basamaklarında da Uygulama basamağında olduğu gibi sadece 1'er soru yer almaktadır ve tüm soruların %0,43'ü Çözümleme, %0,43'ü de Yaratma basamağındadır. Değerlendirme basamağına ise 12 soru bulunmaktadır ve %5,21'lik bir orana sahiptir.

B1 düzeyinde öğrencinin daha aktif ve üretken olması beklenmektedir. Öğrenci, öğrendiği dili kullanmadığı sürece, yeni durumlara uygun üretimler, çıkarımlar yapmadığı sürece pasif, edilgen bir durumda olacaktır. Yoğunlukla Hatırlama basamağına yer alan soruları cevaplayan öğrencinin okuma becerisi diğer becerilerinin gelişmesine katkı sağlamayacaktır. Bu haliyle Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabında yer alan

okuma metinlerinin metin altı sorularının üstbilişsel zihinsel becerileri harekete geçiremeyecek nitelikte olduğu görülmektedir.

Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe (B1) Çalışma Kitabına Ait Bulgular

Tablo 6. Yedi İklim Türkçe (B1) Çalışma Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Dağılımı

Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar							
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	Soru Sayısı
1. Ünite	29	5	0	0	0	1	35
2. Ünite	10	7	0	0	0	1	18
3. Ünite	21	12	0	0	0	0	33
4. Ünite	7	0	0	0	0	0	7
5. Ünite	15	3	1	0	0	0	19
6. Ünite	22	3	0	0	0	0	25
7. Ünite	15	2	0	0	0	0	17
8. Ünite	2	7	0	0	1	0	10
Toplam	121	39	1	0	1	2	164

Tablo 7.

Yedi İklim Türkçe (B1) Çalışma Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdelerle Dağılımı

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
1. Ünite	%82,85	%14,28	%0	%0	%0	%2,85
2. Ünite	%55,55	%38,88	%0	%0	%0	%5,55
3. Ünite	%63,63	%36,36	%0	%0	%0	%0
4. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
5. Ünite	%78,94	%15,78	%0	%5,26	%0	%0
6. Ünite	%88	%12	%0	%0	%0	%0
7. Ünite	%88,23	%11,76	%0	%0	%0	%0
8. Ünite	%20	%70	%0	%0	%10	%0

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi alanındaki çalışma kitaplarına, özellikle ders kitaplarının dilbilgisi becerisi öğretimi destekleme misyonu yüklediği görülmektedir. Bu sebeple çalışma kitapları genellikle mekanik alıştırmalardan oluşan ve aralara okuma ve dinleme metinlerinin serpiştirildiği dilbilgisi alıştırmaları kitabı izlenimi vermektedir. Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe (B1) Çalışma Kitabında toplam 40 okuma metni yer almaktadır ve bu durum, çalışma kitabının okuma becerisi ve diğer becerilerin geliştirilmesine katkı sağladığı, ayrıca çalışma kitabının dilbilgisi alıştırmalarından ibaret olmadığı anlamına gelmektedir ki bu da metin odaklı dilbilgisi öğretimi tekniğinin kullanıldığını göstermektedir. Ancak çalışma kitabında yer alan okuma metinlerindeki metin altı soruları taksonomik olarak incelendiğinde, toplam 164 sorunun 121'inin yani %73,78'inin Hatırlama basamağında yer aldığı görülmüştür. Çalışma kitabında da ders kitabında olduğu gibi Hatırlama basamağında soru sayısının oranının oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Anlama basamağına ait soru sayısı 39'dur ve %23,78'lik bir orana sahiptir. Kitapta %0,60'lık bir oranla sadece 1 Uygulama ve yine %0,60'lık bir oranla 1 Değerlendirme basamağına ait soru bulunmaktadır. Çözümleme basamağında hiç soru bulunmazken Yaratma basamağına ait soru sayısı 2'dir ve oranı %1,21'dir.

Çalışma kitabında da ders kitabında olduğu gibi metin altı soruları Hatırlama ve Anlama basamaklarına çıkabilmiş ancak daha ileriye gidememiştir.

Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe (B2) Ders Kitabına Ait Bulgular

Tablo 8. Yedi İklim Türkçe (B2) Ders Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Dağılımı

Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar							
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	Soru Sayısı
1. Ünite	29	34	0	1	4	1	69
2. Ünite	10	7	0	0	2	0	19
3. Ünite	18	7	0	1	4	1	31
4. Ünite	15	4	0	0	0	0	19
5. Ünite	11	3	0	1	4	0	19
6. Ünite	16	6	0	0	1	0	23
7. Ünite	11	11	0	0	6	0	28
8. Ünite	4	7	0	1	0	1	13
Toplam	114	79	0	4	21	3	221

Tablo 9. Yedi İklim Türkçe (B2) Ders Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdelerle Dağılımı

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
1. Ünite	%42,02	%49,27	%0	%1,44	%5,79	%1,44
2. Ünite	%52,63	%36,84	%0	%0	%10,52	%0
3. Ünite	%58,06	%22,58	%0	%3,22	%12,90	%3,22
4. Ünite	%78,94	%21,05	%0	%0	%0	%0
5. Ünite	%57,89	%15,78	%0	%5,26	%21,05	%0
6. Ünite	%69,56	%26,08	%0	%0	%4,34	%0
7. Ünite	%39,28	%39,28	%0	%0	%21,42	%0
8. Ünite	%30,76	%53,84	%0	%7,69	%0	%7,69

B2 düzeyindeki Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan okuma metinlerinde, toplam 221 metin altı sorusu bulunmaktadır. Tablolardan da anlaşılacağı üzere bu kitapta da alt düzey bilişsel becerileri ölçen soruların fazla olduğu görülmektedir. Soruların 114'ü yani %51,58'i Hatırlama basamağında yer almaktadır. B1 ders kitabıyla kıyaslayınca oranın düştüğü görülebilir, yine de Hatırlama basamağına ait soru sayısı toplam soru sayısının yarısı kadardır. Anlama basamağına ait soru sayısı 79'dur ve %35,74'lük bir orana sahiptir. Uygulama basamağında hiç soru bulunmamaktadır. Çözümleme basamağına ait soru sayısı 4'tür ve %1,80'lik orana sahiptir. Değerlendirme basamağında toplam 21 soru bulunmaktadır ve oranı %9,50'dir. Yaratma basamağında ise 3 soru bulunmaktadır ve oranı %1,35'tir.

B2 düzeyindeki Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabında yer alan okuma metinlerindeki metin altı sorularının, B1 düzeyindeki ders ve çalışma kitaplarında olduğu gibi genel itibarı ile üstbilişsel zihinsel işlemleri öne çıkarmaya yönelik olmadığı görülmektedir. Ayrıca öğrencide eleştirel ve yaratıcı düşünme yeteneğini geliştirmeye yetecek nicelikte ve nitelikte soru sayısı çok azdır, ancak diğer kitaplara göre B2 düzeyinde altbilişsel becerileri ölçen ve Hatırlama basamağına ait soru sayısında azalmanın; ve üstbilişsel becerileri ölçen ve Değerlendirme ve Yaratma basamaklarına ait soru sayılarında artışın olduğu görülmektedir. Bu azalma ve artışa rağmen yine de metin altı sorularının öğrenciyi metnin derin yapısıyla meşgul edecek nitelikte sorular olmadığı görülmektedir.

Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe (B2) Çalışma Kitabına Ait Bulgular

Tablo 10. Yedi İklim Türkçe (B2) Çalışma Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Dağılımı

Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar							
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	Soru Sayısı
1. Ünite	8	19	0	0	0	0	27
2. Ünite	17	4	0	0	0	0	21
3. Ünite	0	19	0	0	0	1	20
4. Ünite	19	0	0	0	1	0	20
5. Ünite	32	0	0	0	0	0	32
6. Ünite	30	1	0	0	1	0	32
7. Ünite	21	3	1	1	0	0	26
8. Ünite	4	9	0	0	0	0	13
Toplam	131	55	1	1	2	1	191

Tablo 11. Yedi İklim Türkçe (B2) Çalışma Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdelerle Dağılımı

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
1. Ünite	%29,62	%70,37	%0	%0	%0	%0
2. Ünite	%80,95	%19,04	%0	%0	%0	%0
3. Ünite	%0	%95	%0	%0	%0	%5
4. Ünite	%95	%0	%0	%0	%5	%0
5. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
6. Ünite	%93,75	%3,12	%0	%0	%3,12	%0
7. Ünite	%80,76	%11,53	%3,84	%3,84	%0	%0
8. Ünite	%30,76	%69,23	%0	%0	%0	%0

B2 düzeyindeki Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabında yer alan okuma metinlerinde toplam 191 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların 131'i, yani %68,58'i Hatırlama basamağında yer almaktadır. Yine çalışma kitabında da diğer kitaplarda olduğu gibi Hatırlama basamağına ait soru sayısının çokluğu dikkat çekmektedir. Anlama basamağına ait soru sayısı 55'tir ve %28,79'luk bir orana sahiptir. Çalışma kitabında, ders kitabına göre Hatırlama basamağındaki soruların oranı artarken Anlama basamağındakilerin oranı düşmüştür. Uygulama, Çözümleme ve Yaratma basamaklarında sadece 1'er soru bulunmaktadır ve her biri %0,52'lik orana sahiptir. Değerlendirme basamağında ise 2 soru yer almaktadır ve %1,04'lük bir orana sahiptir. Bu kitapta da öğrenilen bilgilerin kalıcılığını artırmaya yönelik, öğrenilenlerin transferini sağlayacak, üstbilişsel becerileri geliştirebilecek sorular sunulmadığı tespit edilmiştir.

Network (B1) Ders Kitabına Ait Bulgular

Tablo 12. Network (B1) Ders Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Dağılımı

Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar							
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	Soru Sayısı
1. Ünite	0	6	0	0	0	0	6
2. Ünite	0	11	0	0	0	3	14
3. Ünite	1	1	0	0	0	1	3
4. Ünite	0	7	0	0	0	0	7
5. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
6. Ünite	1	0	0	0	0	1	2
7. Ünite	5	0	0	0	0	1	6
8. Ünite	0	1	0	0	1	0	2
9. Ünite	6	1	1	0	0	0	8
10. Ünite	0	5	0	0	0	1	6
11. Ünite	1	1	0	0	1	0	3
12. Ünite	1	0	0	0	0	1	2
13. Ünite	2	1	0	0	1	1	5
14. Ünite	1	0	0	0	0	1	2
15. Ünite	5	3	0	0	2	0	10
16. Ünite	0	0	0	0	0	2	2
Toplam	29	37	1	0	5	13	85

Tablo 13. Network (B1) Ders Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdelerle Dağılımı

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
1. Ünite	%0	%100	%0	%0	%0	%0
2. Ünite	%0	%78,57	%0	%0	%0	%21,42
3. Ünite	%33,33	%33,33	%0	%0	%0	%33,33
4. Ünite	%0	%100	%0	%0	%0	%0
5. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
6. Ünite	%50	%0	%0	%0	%0	%50
7. Ünite	%83,33	%0	%0	%0	%0	%16,66
8. Ünite	%0	%50	%0	%0	%50	%0
9. Ünite	%75	%12,5	%12,5	%0	%0	%0
10. Ünite	%83,33	%0	%0	%0	%0	%16,66
11. Ünite	%33,33	%33,33	%0	%0	%33,33	%0
12. Ünite	%50	%0	%0	%0	%0	%50
13. Ünite	%40	%20	%0	%0	%20	%20
14. Ünite	%50	%0	%0	%0	%0	%50
15. Ünite	%50	%30	%0	%0	%20	%0
16. Ünite	%0	%0	%0	%0	%0	%100

B1 düzeyindeki Network Ders Kitabında bulunan okuma metinlerine ait 85 sorunun 29'u, %34,11'lik oranla Hatırlama basamağında yer almaktadır. Anlama basamağında ise 34 soru vardır ve bu sorular %43,52'lik bir orana sahiptir. Tablolara bakıldığında ilk dikkat çeken nokta Anlama basamağındaki soruların Hatırlama basamağındakilerden fazla olmasıdır. Anlama basamağındaki sorular da hâlâ bilişsel seviyesi düşük sorulardır ancak öğrenciyi sadece ezbere ve yorum yapmadan düşünmeye yönlendiren Hatırlama basamağı sorularından da farklıdır. Uygulama basamağında sadece 1 soru bulunmaktadır ve oranı %1,17'dir. Bu kitapta da Uygulama basamağında hemen hemen yok denecek kadar az sayıda soru bulunduğu görülmektedir. Üstbilişsel düşünmeye yönelik basamakların en önemlilerinden biri olan Çözümleme basamağına ait hiç soru bulunmazken Değerlendirme basamağına ait 5 soru vardır ve %5,88'lik bir orana sahiptir. Tablolara bakıldığında dikkat çeken diğer bir sonuç ise Yaratma basamağına ait 13 soru bulunmasıdır. Bu sorular öğrenciyi yaratıcı düşünmeye sevk eden niteliktedir ancak yine de üstbilişsel düzeyleri ölçen soruların sayısının yeterli olmadığı görülmektedir.

Network (B1) Çalışma Kitabına Ait Bulgular

Tablo 14. Network (B1) Çalışma Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Dağılımı

	Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar						Soru Sayısı
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	
1. Ünite	1	5	0	0	0	0	6
2. Ünite	4	0	0	0	0	0	4
3. Ünite	9	0	0	0	0	0	9
4. Ünite	7	0	0	0	0	0	7
5. Ünite	6	1	0	0	0	0	7
6. Ünite	12	1	0	0	0	0	13
7. Ünite	5	0	0	0	0	0	5
8. Ünite	6	1	0	0	0	0	7
9. Ünite	4	1	0	0	0	0	5
10. Ünite	9	0	0	0	0	0	9
11. Ünite	11	1	0	0	0	0	12
12. Ünite	13	0	0	0	0	0	13
13. Ünite	4	0	0	0	5	0	9
14. Ünite	8	2	0	0	0	0	10
15. Ünite	14	0	0	0	0	0	14
16. Ünite	1	0	0	0	0	0	1
Toplam	114	12	0	0	5	0	131

Tablo 15. Network (B1) Çalışma Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdelerle Dağılımı

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
1. Ünite	%16,66	%83,33	%0	%0	%0	%0
2. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
3. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
4. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
5. Ünite	%85,71	%14,28	%0	%0	%0	%0

6. Ünite	%92,30	%7,69	%0	%0	%0	%0
7. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
8. Ünite	%85,71	%14,28	%0	%0	%0	%0
9. Ünite	%80	%20	%0	%0	%0	%0
10. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
11. Ünite	%91,66	%8,33	%0	%0	%0	%0
12. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
13. Ünite	%44,44	%0	%0	%55,55	%0	%0
14. Ünite	%80	%20	%0	%0	%0	%0
15. Ünite	%100	%10	%0	%0	%0	%0
16. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0

B2 düzeyindeki Network Çalışma Kitabında bulunan okuma metinlerine ait 131 metin altı sorusunun 114'ü Hatırlama basamağında yer almaktadır. Bu oldukça yüksek bir rakamdır ve soruların %87,02'sinin Hatırlama basamağında yer alan sorulardan oluştuğu anlamına gelmektedir. Soruların dörtte üçünden fazlasının Hatırlama basamağında olması, bu soruların öğrenciyi üstbilişsel düşünmeye yönlendirmediğini ortaya koymaktadır. Çalışma kitabında Anlama basamağına ait 12 soru bulunmaktadır ve bu soruların oranı ise %9,16'dır. Ders kitabının aksine, çalışma kitabında Anlama basamağındaki soruların sayısı Hatırlama basamağındaki soruların sayısından daha azdır. Uygulama, Çözümleme ve Yaratma basamaklarına yönelik hiç soru bulunmamaktadır. Değerlendirme basamağında ise 5 soru vardır ve oranı da %3,81'dir. Çalışma kitabında da öğrencilerin üstbilişsel becerilerini ölçmeye yönelik yeterli sayıda metin altı sorusu olmadığı görülmektedir.

Network (B2) Ders Kitabına Ait Bulgular

Tablo 16. Network (B2) Ders Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Dağılımı

	Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar						Soru Sayısı
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	
1. Ünite	4	0	1	0	0	1	6
2. Ünite	6	1	0	0	0	0	7
3. Ünite	5	0	0	0	0	1	6
4. Ünite	4	0	0	0	1	1	6
5. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
6. Ünite	4	0	0	0	1	0	5
7. Ünite	0	6	0	0	0	1	7
8. Ünite	6	0	0	0	0	0	6
9. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
10. Ünite	0	4	1	0	3	0	8
11. Ünite	1	1	0	0	1	0	3
12. Ünite	1	0	0	0	2	0	3
13. Ünite	2	0	0	0	2	1	5
14. Ünite	3	0	0	0	1	1	5
15. Ünite	0	12	0	0	0	0	12

16. Ünite	0	0	0	0	1	1	2
Toplam	48	24	2	0	12	9	95

Tablo 17. Network (B2) Ders Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdelerle Dağılımı

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
1. Ünite	%66,66	%0	%16,66	%0	%0	%16,66
2. Ünite	%85,71	%14,28	%0	%0	%0	%0
3. Ünite	%83,33	%0	%0	%0	%0	%16,66
4. Ünite	%66,66	%0	%0	%0	%16,66	%16,66
5. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
6. Ünite	%80	%0	%0	%0	%20	%0
7. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
8. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
9. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
10. Ünite	%0	%50	%0	%0	%37,5	%12,5
11. Ünite	%33,33	%33,33	%0	%0	%33,33	%0
12. Ünite	%33,33	%0	%0	%0	%66,66	%0
13. Ünite	%40	%0	%0	%0	%40	%20
14. Ünite	%60	%0	%0	%0	%20	%20
15. Ünite	%100	%0	%0	%0	%0	%0
16. Ünite	%0	%0	%0	%0	%50	%50

B2 düzeyindeki Network Ders Kitabında, okuma metinlerine ait toplam 95 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların %50,52'si Hatırlama basamağındadır. B2 düzeyi daha yüksek bir düzey olmasına rağmen Hatırlama basamağındaki soruların oranının B1 ders kitabındaki soruların oranından daha fazla olması beklenmedik bir durumdur çünkü dil düzeyi ilerledikçe öğrenciden, bilgi transferini artırması, daha karmaşık zihinsel süreçlere girmesi, üstbilişsel düşünme düzeyine erişmesi beklenmektedir. Anlama basamağına ait soru sayısı ise 25'tir. B1 ders kitabı ile, Hatırlama basamağındaki soruların Anlama basamağındaki sorulardan fazla olması geleneği bozulsa da, B2 ders kitabında tekrar Hatırlama basamağındaki soru sayısının Anlama basamağındaki soru sayısından fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Anlama basamağındaki soruların oranı ise %25,26'dır. Uygulama basamağında, %2,10'luk bir oranla 2 soru bulunmaktadır. İncelenen diğer tüm kitaplarda olduğu gibi, alt düzey düşünmeyle çıkılan Hatırlama basamağında bu kadar çok soru bulunurken, Uygulama basamağında yok denecek kadar az sorunun yer aldığı görülmektedir. Çözümleme basamağına ait hiç soru bulunmamaktadır. Değerlendirme basamağında 12 soru yer almaktadır ve %12,63'lük bir orana sahiptir. Bu basamağa ait oran, B1 ders kitabındakinden daha fazladır ve bu beklenen yönde bir gelişmedir. Yaratma basamağında ise %9,47'lik bir oranla toplam 9 soru bulunmaktadır. Oysa B1 ders kitabına göre bu basamağa ait soru sayısı azalmıştır ve bu beklenen yönde bir gelişme değildir.

Network (B2) Çalışma Kitabına Ait Bulgular

Tablo 18. Network (B2) Çalışma Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Dağılımı

	Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar						Soru Sayısı
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	
1. Ünite	8	0	0	0	0	1	9
2. Ünite	8	0	0	0	0	1	9
3. Ünite	0	8	0	0	0	0	8
4. Ünite	0	1	0	0	0	0	1
5. Ünite	8	0	0	0	0	1	9
6. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
7. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
8. Ünite	4	0	0	0	0	1	5
9. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
10. Ünite	8	0	0	0	0	1	9
11. Ünite	8	0	0	0	0	1	9
12. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
13. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
14. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
15. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
16. Ünite	6	0	0	0	0	1	7
Toplam	92	9	0	0	0	14	115

Tablo 19. Network (B2) Çalışma Kitabında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdelerle Dağılımı

	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma
1. Ünite	%88,88	%0	%0	%0	%0	%11,11
2. Ünite	%88,88	%0	%0	%0	%0	%11,11
3. Ünite	%87,5	%0	%0	%0	%0	%12,5
4. Ünite	%88,88	%0	%0	%0	%0	%11,11
5. Ünite	%88,88	%0	%0	%0	%0	%11,11
6. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
7. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
8. Ünite	%80	%0	%0	%0	%0	%20
9. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
10. Ünite	%88,88	%0	%0	%0	%0	%11,11
11. Ünite	%88,88	%0	%0	%0	%0	%11,11
12. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
13. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
14. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28

15. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28
16. Ünite	%85,71	%0	%0	%0	%0	%14,28

B2 düzeyindeki Network Çalışma Kitabında bulunan okuma metinlerine ait soru sayısı 115'tir. Bu kitaptaki okuma metinlerine ait altı soruları, sadece Hatırlama, Anlama ve Yaratma basamağında bulunmaktadır. Uygulama, Çözümleme ve Değerlendirme basamaklarına ait hiç soru bulunmamaktadır. 115 sorunun 92'si yani %80'i Hatırlama basamağındadır ve bu oran B1 çalışma kitabında olduğu gibi yine oldukça yüksek bir orandır. Anlama basamağında 9 soru bulunmaktadır ve oranı %7,82'dir. Diğer tüm kitaplardan farklı olarak ilk defa bu kitapta, Yaratma basamağındaki soru sayısı Anlama basamağındaki soru sayısından fazladır. Yaratma basamağında toplam 14 soru bulunmaktadır ve bu sorular %12,17'lik bir orana sahiptir.

Alt Probleme Ait Bulgular

Tablo 20. Yedi İklim ve Network Ders ve Çalışma Kitaplarında (B1 ve B2) Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Dağılımı ve Karşılaştırılması

Kitaplar	Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar						
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	
Yedi İklim Ders Kitabı B1	197	18	1	1	12	1	230
Network Ders Kitabı B1	29	37	1	0	5	13	85
Yedi İklim Çalışma Kitabı B1	121	39	1	0	1	2	164
Network Çalışma Kitabı (B1)	114	12	0	0	5	0	131
Yedi İklim Ders Kitabı (B2)	114	79	0	4	21	3	221
Network Ders Kitabı (B2)	48	24	2	0	12	9	95
Yedi İklim Çalışma Kitabı (B2)	131	55	1	1	2	1	191
Network Çalışma Kitabı (B2)	92	9	0	0	0	14	115

Tablo 21. Yedi İklim ve Network (B1 ve B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında Bulunan Okuma Metinlerindeki Metin Altı Sorularının Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdelerle Dağılımı ve Karşılaştırılması

Kitaplar	Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar						
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Çözümleme	Değerlendirme	Yaratma	
Yedi İklim Ders Kitabı (B1)	%85	%7,82	%0,43	%0,43	%5,21	%0,43	230
Network Ders Kitabı (B1)	%34,11	%43,52	%1,17	%0	%5,88	%15,29	85
Yedi İklim Çalışma Kitabı (B1)	%73,78	%23,78	%0,60	%0	%0,60	%1,21	164
Network Çalışma Kitabı (B1)	%87,02	%9,16	%0	%0	%3,81	%0	131
Yedi İklim Ders Kitabı (B2)	%51,58	%35,74	%0	%1,80	%9,50	%1,35	221
Network Ders Kitabı (B2)	%50,52	%25,26	%2,10	%0	%12,63	%9,47	95
Yedi İklim Çalışma Kitabı (B2)	%68,58	%28,79	%0,52	%0,52	%1,04	%0,52	191

Kitabı (B2)							
Network Çalışma Kitabı (B2)	%80	%7,82	%0	%0	%0	%12,17	115

B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında yer alan 56 okuma metnine ait toplam 230 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların 197'si Hatırlama basamağındadır. B1 düzeyindeki Network Ders Kitabında ise toplam 16 okuma metni ile 85 metin altı sorusu bulunmaktadır ve 29 soru Hatırlama basamağındadır. B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında Hatırlama basamağındaki sorular %85'lik bir orana sahipken, B1 düzeyindeki Network Ders Kitabında ise Hatırlama basamağındaki soruların oranı %34,11'dir. B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabındaki metin altı sorularının dörtte üçü albtbilişsel düşünme gerektiren Hatırlama basamağında yer alan sorulardan oluşmaktadır. B1 düzeyindeki Network Ders Kitabında ise bu oran B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabındaki yarısından daha azdır. Bu yüksek oranla B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabının genelinde üstbilişsel becerileri ölçen soru sayısının oldukça az olduğu, öğrencilerin alt düzey düşünme becerilerini ölçen soruların sayısının fazla olduğu görülmektedir.

Anlama basamağına ait soru sayısı B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında 18'dir ve %7,82'lik bir orana sahiptir. B1 düzeyindeki Network Ders Kitabında ise Anlama basamağına ait soru sayısı 37'dir ve %43,52'lik bir orana sahiptir. Hatırlama basamağında B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabındaki okuma metinlerine ait metin altı sorularının sayısı daha fazlayken, Anlama basamağında B1 düzeyindeki Network Ders Kitabındaki soru sayısı daha fazladır. Anlama basamağındaki sorular da alt düzey düşünme becerisi ile cevaplanan sorulardır ancak Anlama basamağı Hatırlama basamağının üstünde yer alan bir basamaktır ve bu basamaktaki soruları cevaplarken daha önce ezberlenen, tanınan, öğrenilen bilginin kullanılması gerektiği için Hatırlama basamağındaki sorulara kıyasla daha karmaşık zihinsel işlemler söz konusudur.

B1 düzeyindeki her iki ders kitabında da Uygulama basamağında 1'er soru bulunmaktadır. Ayrıca yine Hatırlama ve Anlama gibi albtbilişsel bir basamak olan Uygulama basamağındaki soru sayısı bu setlerde de yok denecek kadar azdır. B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında Çözümleme basamağında 1 soru bulunurken, B1 düzeyindeki Network Ders Kitabında bu basamakta hiç soru bulunmamaktadır. Değerlendirme basamağında ise %5,22'lik bir oranla B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında 12 ve %5,88'lik bir oranla B1 düzeyindeki Network Ders Kitabında 5 soru bulunmaktadır. Değerlendirme basamağındaki soruların yüzdeler oranları hemen hemen aynıdır ama yine de yetersizdir. Yaratma basamağında ise B1 düzeyindeki Network Ders Kitabındaki soru sayısı, B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabındaki soru sayısına oranla daha fazladır. B1 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında %0,43'lük bir oranla sadece 1 soru bulunurken, B1 düzeyindeki Network Ders Kitabındaki soru sayısı 13'tür ve %15,29'luk bir orana sahiptir. Bu yönüyle B1 düzeyindeki Network Ders Kitabı üstbilişsel zihinsel işlemleri öne çıkarmaya, üstbilişsel becerileri harekete geçirmeye çalışmıştır diyebiliriz.

Tablolara bakıldığında, B1 düzeyindeki Yedi İklim Çalışma Kitabı ile B1 düzeyindeki Network Çalışma Kitabındaki soruların da albtbilişsel basamaklardan olan Hatırlama ve Anlama basamaklarında yoğunlaştığı; B1 düzeyindeki Network Çalışma Kitabında, ders kitabına göre Hatırlama basamağındaki soru sayısında %52,91'lik bir artma olduğu, B1 düzeyindeki Yedi İklim Çalışma Kitabında ise Hatırlama basamağındaki soru sayısında azalma olduğu ama hala %73,78'lik bir oranla en yüksek orana, bu basamaktaki soruların sahip olduğu görülmektedir. Uygulama basamağında, B1 düzeyindeki Yedi İklim Çalışma Kitabında sadece 1 soru bulunduğu, B1 düzeyindeki Network Çalışma Kitabında ise hiç soru bulunmadığı tespit edilmiştir. Çözümleme basamağında her iki kitapta da hiç soru yer almamaktadır. Değerlendirme basamağında B1 düzeyindeki Yedi İklim Çalışma Kitabında 1, B1 düzeyindeki Network Çalışma Kitabında ise 5 sorunun bulunduğu görülmektedir. Yaratma basamağında ise B1 düzeyindeki Network Çalışma Kitabında hiç soru bulunmamaktadır ama B1 düzeyindeki Yedi İklim Çalışma Kitabında 2 soru bulunmaktadır ve %1,2'lik bir orana sahiptir.

B2 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında 43 okuma metni ve bu metinlere ait toplam 221 metin altı sorusu bulunmaktadır. B2 düzeyindeki ders kitabında da gelenek

bozulmamıştır ve B1 düzeyindeki ders ve çalışma kitaplarında olduğu gibi en yüksek orana Hatırlama basamağındaki 114 soru sahiptir. B2 düzeyindeki Network Ders Kitabında, B1 düzeyindeki ders kitabından farklı olarak Hatırlama basamağındaki soruların sayısı daha fazladır ve bu sorular %50,52'lik bir orana sahiptir. Her iki kitapta da ikinci en fazla soru Anlama basamağına aittir. B2 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında Uygulama basamağında hiç soru bulunmamaktadır. B2 düzeyindeki Network Ders Kitabında Çözümleme basamağında hiç soru bulunmazken, B2 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında Çözümleme basamağında 4 soru bulunmaktadır ve tüm kitaplar içinde Çözümleme basamağındaki en fazla soru bu kitapta yer almaktadır. Değerlendirme basamağındaki soru oranları ise diğer kitaplara göre ilk defa bu kitaplarda bu kadar yüksektir. B2 düzeyindeki Yedi İklim Ders Kitabında Yaratma basamağında 3, B2 düzeyindeki Network Ders Kitabında ise 9 soru bulunmaktadır.

B2 düzeyindeki Yedi İklim Çalışma Kitabında 30 okuma metni ve bu metinlere ait 169 metin altı sorusu bulunmaktadır. Bu soruların 131'i Hatırlama basamağında yer almaktadır. Bunu 55 soru ile Anlama basamağındaki sorular takip etmektedir. Uygulama, Çözümleme ve Yaratma basamaklarında sadece 1'er soru bulunurken Değerlendirme basamağındaki toplam soru sayısı 2'dir. B2 düzeyindeki Network Çalışma Kitabında ise soruların %80'i Hatırlama basamağındadır. Bu kitapta, ilk defa Anlama basamağındaki soru sayısı Yaratma basamağındaki soru sayısından daha azdır. Yaratma basamağında 14 soru yer alırken Anlama basamağındaki soru sayısı 9'dur. Uygulama, Çözümleme ve Değerlendirme basamaklarında hiç soru bulunmamaktadır.

Tablo 22. Yedi İklim ve Network (B1,B2) Ders ve Çalışma Kitaplarında Bulunan Okuma Metinlerine Ait Toplam Metin Altı Soru Sayısı ve Bu Soruların Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklara Göre Yüzdeler Dağılımı

Kitaplar ve Toplam Soru Sayıları	Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin Bilişsel Süreçler Boyutundaki Basamaklar												
	Hatırlama		Anlama		Uygulama		Çözümleme		Değerlendirme		Yaratma		
Yedi İklim (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları	806	563	%69,85	191	%23,69	3	%0,37	6	%0,74	36	%4,46	7	%0,86
B1 Network (B1, B2) Ders ve Çalışma Kitapları	426	283	%66,43	82	%19,24	3	%0,70	0	%0	22	%5,16	36	%8,45

Toplam soru sayılarına ve yüzdelerine bakıldığında Anlama, Hatırlama ve Çözümleme basamaklarında, B1 ve B2 düzeylerindeki Yedi İklim Ders ve Çalışma Kitaplarındaki okuma metinlerine ait metin altı sorularının, B1 ve B2 düzeylerindeki Network Ders ve Çalışma Kitaplarındaki okuma metinlerine ait metin altı sorularından daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Çözümleme basamağında yer alan sorular üstbilişsel becerileri yoklayan sorulardır ve Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe setlerinde, Network setlerine kıyasla Çözümleme basamağına ait daha fazla soru bulunduğu ortaya çıkmıştır. Hatırlama ve Anlama basamaklarına ait daha fazla soru bulunması ise Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe setlerinde altbilişsel becerileri yoklayan daha fazla soru olduğu anlamına gelmektedir. Uygulama basamağında her iki sette de eşit sayıda, toplam üç soru bulunduğu ortaya çıkmıştır. Yine üstbilişsel basamaklar olan Değerlendirme ve Yaratma basamaklarında ise B1 ve B2 düzeylerindeki Network Ders ve Çalışma Kitaplarındaki okuma metinlerine ait metin altı sorularının, B1 ve B2 düzeylerindeki Yedi İklim Ders ve Çalışma Kitaplarındaki okuma metinlerine ait metin altı sorularından daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada elde edilen bulgular neticesinde varılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

Taksonominin ilk üç basamağı, yani Hatırlama, Anlama, Uygulama basamakları alt düzey düşünme becerilerini ölçmektedir ve altbilişsel basamaklar olarak adlandırılmaktadır. Son üç basamak ise, yani Çözümleme, Değerlendirme ve Yaratma basamakları üst düzey düşünme becerilerini ölçen üstbilişsel basamaklardır. B1 ve B2 düzeyleri için hazırlanmış Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında yer alan okuma metinlerindeki toplam 806 metin altı sorusunun 563'ü yani %69,85'i bilginin sadece akılda tutulmasını, hatırlanmasını gerektiren basit, ezber düzeyinde ve öğrenciyi ezbere yönlendirecek, öğrenciyi herhangi bir karmaşık zihinsel sürece sokmayacak, üst düzey bilişsel becerileri harekete geçiremeyecek türde sorulardır ve Hatırlama basamağında yer almaktadır. Elbette bilginin daha karmaşık işlemler yapılırken hatırlanması, örneğin problem çözmede kullanılması önemlidir, ancak doğrudan metin temelli soruların bu denli çok olması, öğrenciyi pasif duruma sokacağı ve onun eleştirel düşünme, çıkarımda bulunma ve problem çözme gibi zihinsel işlemler yapmasına olanak sağlamayacağı, onu metnin derin yapısıyla meşgul etmeyeceği için uygun değildir. Ayrıca öğrenciyi eğitimin merkezine koyan ve üretken bir şekilde sürece kendinden bir şeyler katmasını benimseyen, üstbilişsel işlemleri ön planda tutan, bilginin kalıcılığı için yapılandırılması gerektiğini savunan Yapılandırıcı Yaklaşım da aykırıdır.

B1 ve B2 düzeyleri için hazırlanmış Network Ders ve Çalışma Kitaplarındaki okuma metinlerine ait toplam 426 sorunun 283'ü yani %66,43'ü Hatırlama basamağına ait becerileri ölçen sorulardır. Her iki dilde ve her iki seviyede, okuma metinlerinin metin altı sorularının büyük bir kısmı, %65'ten fazlası Hatırlama basamağına yığılmıştır ve Hatırlama basamağına ait soruların oranı olması gerekenden çok fazladır. Türkçe kitaplar %3,42'lik bir oranla Hatırlama basamağındaki sorulara daha fazla yer vermiştir.

B1 ve B2 düzeylerindeki Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarındaki okuma metinlerine ait toplam 806 metin altı sorusundan 191'i yani %23,69'u; B1 ve B2 düzeylerindeki Network Ders ve Çalışma Kitaplarındaki okuma metinlerine ait toplam 426 sorunun 82'si, bir başka deyişle %19,24'ü Anlama basamağına yer almaktadır. Sadece B1 düzeyindeki Network Ders Kitabında, Anlama basamağındaki metin altı sorularının sayısı Hatırlama basamağındakilerden daha fazla çıkmıştır. Bunun dışında diğer 3 kitapta da Anlama basamağındaki sorular Hatırlama basamağındakilerden daha az sayıdadır oysa Anlama basamağındaki sorular metinlerin anlamlandırılması, metinden çıkarımlar yapılması, daha üst düzey düşünsel beceriler için bir alt yapı oluşturması açısından oldukça önemlidir ve sayıları, yüzey yapı ile meşgul olan Hatırlama basamağına yer alan soruların sayısından daha fazla olmalıdır.

Üniteler ilerledikçe ve öğrencinin dil seviyesi arttıkça, öğrenciden daha karmaşık zihinsel işlemler yapması beklenmektedir oysa Hatırlama basamağındaki soru sayıları üniteler ilerledikçe azalmamış hatta bazı kitaplarda artarak devam etmiştir.

Her iki dilde ve seviyede de sorular altbilişsel basamaklarda yoğunlaşmıştır ancak bir diğer altbilişsel basamak olmasına rağmen Uygulama basamağına ait soru sayısı Hatırlama ve Anlama basamaklarına oranla çok düşüktür. B1 ve B2 düzeylerindeki Network Çalışma kitaplarında Uygulama basamağına hiç soru bulunmazken, diğer kitaplarda ise en fazla soru sayısı 2'dir. Türkçe ve İngilizce kitaplarında toplam 3'er adet Uygulama basamağına ait soru bulunmaktadır. Bu basamağına ait soru sayısının bu denli az olmasının iki sebebi olabilir. İlki, araştırmaya metin altı sorusu olan ancak dilbilgisi yapılarını ölçmeyi hedefleyen soruların dahil edilmemesidir çünkü incelenen ve Uygulama basamağına çıkan sorular dilbilgisi becerisini ölçen sorulardır; ikincisi ise soruların yoğunlukla "Doğru-Yanlış", "Var-Yok" soruları ve "Kısa Cevaplı", "Çoktan Seçmeli" sorular olmasından kaynaklanmaktadır. Bu tür sorular ile Yaratma, Çözümleme ve Uygulama basamaklarında yer alan beceriler etkili bir şekilde ölçülememektedir. Ayrıca Uygulama basamağına yönelik soru hazırlamak bir Doğru-Yanlış sorusu hazırlamaktan daha karmaşık ve zahmetlidir.

B1 ve B2 düzeylerindeki İngilizce kitaplarda Çözümleme basamağına ait hiç soru bulunmazken B1 ve B2 düzeylerindeki Türkçe kitaplarda bu basamakta toplam 6 adet soru yer almaktadır ve bu sayı oldukça yetersizdir. Bu durumda, bu basamakta hiç soru yer almaması ya da soru sayısının bu kadar az olması, öğrencinin sadece bilgiyi bilmekte

kalmasına, öğrenciye öğrendiği bilgiyi anlamlandırır bile daha karmaşık yollarla, etkili bir şekilde kullanacağı bir düşünme ortamı sağlanmamasına sebep olmaktadır.

B1 ve B2 düzeylerindeki Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan okuma metinlerine ait toplam 806 metin altı sorusundan 36'sı yani %4,46'sı; B1 ve B2 düzeylerindeki Network Ders ve Çalışma Kitaplarındaki okuma metinlerine ait toplam 426 sorudan 22'si, bir başka deyişle %5,16'sı Değerlendirme basamağında yer almaktadır. Bu basamakta da her iki dildeki kitaplardaki metin altı sorularının sayısı yeterli değildir. Öğrencinin eleştirel düşünme becerisini geliştirmesini sağlayacak sorular çoğunlukla bu basamakta yer almaktadır, o halde bu tür soruların metin altı sorusu olarak çokça tercih edilmesi gerekmektedir.

Her iki dildeki kitaplar öğrencilerin üstbilişsel becerilerini geliştirmeye hizmet etmede yetersiz kalmıştır. Toplam soru sayılarına ve yüzdelere bakıldığında ise Anlama, Hatırlama ve Çözümleme basamaklarında, B1 ve B2 düzeylerindeki Yedi İklim Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan okuma metinlerine ait metin altı sorularının, B1 ve B2 düzeylerindeki Network Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan okuma metinlerine ait metin altı sorularından daha yüksek bir orana sahip olduğu, Uygulama, Değerlendirme ve Yaratma basamaklarında ise daha az bir orana sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Üstbilişsel basamaklar olan Değerlendirme ve Yaratma basamaklarında, B1 ve B2 düzeylerindeki Network Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan okuma metinlerine ait metin altı sorularının, B1 ve B2 düzeylerindeki Yedi İklim Ders ve Çalışma Kitaplarında bulunan okuma metinlerine ait metin altı sorularından daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Genel çerçeveden bakıldığında, Network setlerinde yer alan okuma metinlerindeki altbilişsel becerileri yoklayan metin altı sorularının oranı, Yedi İklim setlerinde yer alan okuma metinlerindeki altbilişsel becerileri yoklayan metin altı sorularının oranından daha azdır. Network setlerinde yer alan okuma metinlerindeki üstbilişsel becerileri yoklayan metin altı sorularının oranı ise, Yedi İklim setlerinde yer alan okuma metinlerindeki üstbilişsel becerileri yoklayan metin altı sorularının oranından daha yüksektir.

Kitaplardaki metin altı soruları ya kazanımlara uygun hazırlanmamıştır ya da kitaplar programlara uygun yazılmamıştır çünkü soruların çoğunluğunun Hatırlama ve Anlama basamaklarına yığılması, kitapların programlara uygun hazırlanmadığının ya da hazırlansa bile programdaki kazanımların bilişsel basamaklara göre dağılımının orantısız olduğunun göstergesidir. Çünkü farklı bilişsel basamaklara göre hazırlanan kazanımları, sadece Hatırlama ve Anlama basamaklarındaki sorular ile ölçmek mümkün değildir.

Çalışmamıza benzer bir çalışma olan Ulutaş ve Kara'nın (2019) yaptıkları *Gazi ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 ve C1* düzeyi ders kitaplarındaki okuma metinlerinin metin altı sorularının yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre inceledikleri çalışmada da çalışmamıza benzer sonuçlar ortaya çıktığı görülmektedir. Ulutaş ve Kara, C1 düzeyi ders kitaplarındaki metin altı sorularının (her iki yayın için), B2 düzeyindeki ders kitaplarına göre alt bilişsel düzeylere daha çok yoğunlaştığını ifade etmişler ve setlerin C1 düzeyinde, öğrenciyi ezberle yönlendirmeyecek, karmaşık zihinsel süreçlere sokacak, üst düzey bilişsel becerileri harekete geçirecek türde soruların olmasının beklendiğini ama bu tür soruların olmadığını dile getirmişlerdir (s. 2210).

Türkçe ve İngilizce kitaplarda dilbilgisi becerisi, okuma metinlerindeki metin altı sorularıyla da ölçülmeye çalışılmıştır. Sadece dilbilgisi yapılarını ölçmeye odaklanmış metinler ve dilbilgisi yapılarının kazanılıp kazanılmadığını yoklayan metin altı soruları araştırmaya dahil edilmemiştir ancak bu etkinliklerin ya da mekanik alıştırmaların okuma metinlerinin bir uzantısı olarak etkinlikte yer alması okuma becerisinin gelişimini gölgede bırakmaktadır ve öğrenci dilbilgisi yapısına odaklanmaktadır. Bu sebeple okuma metinlerine ait metin altı sorularında dilbilgisi yapıları ile ilgili soru sayısı sınırlı tutulmalıdır.

Öneriler

Bloom'un Güncellenmiş Taksonomisinin bilişsel süreçleri hem Yabancılar Türkçe Öğretiminin planlanması aşamasında, yani program hazırlanırken hem Türkçenin öğretimi, yani programın uygulanması sürecinde hem de ölçme değerlendirme sürecinde başvurulacak önemli bir kaynak olarak kabul edilebilir.

Yabancılara Türkçe Öğretimi Programı uzman programcılar, ders kitapları da aralarında ölçme değerlendirmecilerin de bulunduğu kitap hazırlama konusunda uzman, tecrübeli kişilerden oluşan bir komisyon tarafından hazırlanmalıdır.

Dil öğretiminde ders kitaplarında yer alan metinler hedeflenen becerilerin kazandırılması için anahtar konumundadır. Kitaba alınacak metinlerin seçiminde titiz davranılmalıdır. Metinler titizlikle işlenmeli ve bu süreçte sadece metnin yüzey yapısıyla ilgilenilmemelidir. Metinler sadece sözcük öğretme kaynakları olarak görülmemelidir. Metni seviyeye uydurmak için metnin doğal yapısı bozulmamalıdır, zor bir metni sadeleştirerek ya da metin düzenlemesi yaparak metnin doğasını bozmaktansa seviyeye uygun metinler tercih edilmelidir ya da sadeleştirme işlemi uzmanlarca yapılmalıdır. Metinlerin öğrenciye bir şeyler öğretme kaygısı olmamalıdır. Metin bilgilendirme aracı değil beceri geliştirme aracıdır. Bu sebeple özellikle temel seviyelerde bilgi yüklemesi yapan didaktik metinler tercih edilmemelidir. Metinler özellikle ileri seviyelerde öğrenciye eleştirel bir bakış açısı, eleştirel düşünme becerisi kazandıracak nitelikte olmalıdır.

Öğretmen Yetiştirme Programlarında, hizmet içi eğitimlerde Taksonomiler öğretmen adaylarına, kitap yazarlarına tanıtılmalıdır.

Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında uzmanlar tarafından, kitaplarda ya da sınavlarda kullanılan soru türlerinin özellikleri, soruların zayıf ve güçlü yönleri, hangi soru türüyle hangi bilişsel seviyeye ait davranışların ölçülebileceğine dair analizler yapılmalı ve alan çalışanları üst düzey soru sormanın önemi ile ilgili bilgilendirilmelidir.

Kaynakça

- Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R. E., ...ve Wittrock, M.C. (2010). Öğrenme öğretim ve değerlendirme ile ilgili bir sınıflama (A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing). (D. A. Özçelik, çev.) Ankara: Pegem.
- Bozkurt, B.Ü., Uzun, G.L. & Lee, Y.H. (2015). Korece ve Türkçe ders kitaplarındaki metin sonu sorularının karşılaştırılması: PISA 2009 sonuçlarına dönük bir tartışma. *International Journal of Language Academy*, 3 (9), 295-313.
- Kara M., Ulutaş M. (2018). Milli Eğitim Bakanlığı Türkçe Dersi 2018 Öğretim Programındaki Okuma Kazanımlarının Bilişsel Stratejiler Açısından İncelenmesi, International Learning Teaching And Educational Research Congress, İter 6-8 September 2018 - Amasya, TURKEY, www.iltercongress.org, s. 26-44.
- Karatay, H. (2014). Okuma eğitimi kuram ve uygulama. Ankara: Pegem.
- Krathwohl, D. R. (2002): A revision of Bloom's taxonomy: an overview. *Theory into practice*. 41 (4), 212-218. http://dx.doi.org/10.1207/s15430421tip4104_2
- Senemoğlu, N. (2004). Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya. Ankara: Gazi.
- Tutkun, Ö. F. (2012). Bloom'un yenilenmiş taksonomisi üzerine genel bir bakış. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 14-22.
- Turgut, F.M., Baykul, Y. (2015). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Ankara: Pegem.
- Ulutaş, M. ve Kara, M. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı sorularının yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2198-2214.
- Ülper, H. ve Yalınkılıç K. (2010). Son iki Türkçe programına göre hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki metin sonu sorularının nicel ve nitel görünümü *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (12), 449-461.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2000). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.